

RESPONSIBLE CARE

Jaarverslag 2017

Du Pont de Nemours (Nederland) B.V.

Baanhoekweg 22 / 3313 LA Dordrecht

Postbus 145 / NL - 3300 AC Dordrecht

T +31 (0)78 621 94 00

www.dupontnederland.nl
www.dupontdordrecht.info

GOVERT GRIFFIOEN ALTIJD STREVEN NAAR NOG BETER

In dit Responsible Care verslag over 2017 belichten we vooral onze prestaties op het gebied van veiligheid, gezondheid en milieu in het afgelopen jaar. Ook komen onze producten, onze medewerkers en de verbinding die wij met onze omgeving hebben aan bod.

Veiligheid & Gezondheid, Zorg voor het Milieu, Respect voor Mensen en Hoogste Ethische Gedrag: dat zijn de vier kernwaarden van DuPont. Ze staan voor wie we zijn, wat we doen en hoe we werken, met zorg voor onze medewerkers en onze omgeving. Alle DuPont'ers zijn zich ervan bewust dat onze fabrieken in een dichtbevolkt gebied staan. Daarom werken we 100% veilig, volgens strikte regelgeving. Daarom ook gaan we door met continu verbeteren, want het is onze ambitie om een goede buur en een betrouwbare werkgever te zijn. Niet alleen vandaag en morgen, ook in de

toekomst. Al onze inspanningen in 2017 waren daarop gericht. Met positief resultaat. Er waren geen milieu-incidenten, we hebben geen klachten van omwonenden over geluid ontvangen en we hebben per kiloton product minder water verbruikt en minder naar de lucht uitgestoten. De inspecties door de verschillende overheidsinstanties zijn positief verlopen. Helaas was er een medewerker van een aannemer die een medische behandeling nodig had, gelukkig zonder blijvend letsel. We blijven ons inzetten voor een score van nul letsels en nul incidenten. Vanwege de huidige

milieuvergunning, maar ook vanuit ons eigen streven om onze ecologische voetafdruk te verminderen, onderzoeken we voortdurend mogelijkheden om de uitstoot van stoffen te verlagen. In 2017 hebben we ruim een miljoen euro geïnvesteerd in projecten voor onder andere de installatie van de best beschikbare technologieën, het plaatsen van een detectiesysteem, het vervangen van pompen en het uitvoeren van een veiligheidsstudie met concrete voorstellen om de komende jaren de uitstoot van formaldehyde met nog eens 15 tot 20% terug te brengen. Overigens wil ik hier graag vermelden dat – vanwege de eigenschappen van de stof – de impact buiten het terrein al nihil is. Het bevoegd gezag heeft aan deze projecten zijn goedkeuring gegeven. Een ander belangrijk aandachtspunt was de reductie van ons energieverbruik per kiloton product en daarmee van onze uitstoot van kooldioxide (CO₂). Met de prestaties van ons energiebeleid behoort DuPont tot de top van de chemische industrie.

Sinds 1959 maakt DuPont deel uit van de samenleving in en om Dordrecht. We zoeken steeds meer de dialoog met onze omgeving en omwonenden. We communiceren proactief via bijvoorbeeld onze website en onze nieuwsbrief DuPont Inzicht en ondersteunen diverse

maatschappelijke initiatieven. We verwelkomen regelmatig bestuurders, politici en andere geïnteresseerden en belanghebbenden op onze site. De Burenrraad van Chemours en DuPont die in 2017 van start is gegaan, stimuleert al deze activiteiten sterk. Om te laten zien wat we doen en hoe we dat doen, hebben we besloten in 2018 Open Poortdagen te organiseren. Daarvoor zijn in 2017 de voorbereidingen gestart.

‘We werken 100% veilig, volgens strikte regelgeving’

In 2017 hebben we veel tijd en energie gestoken in allerlei studies voor de aanvraag van onze eigen milieuvergunning en zijn we overgegaan op ISO 14001:2015. Verder hebben we geïnvesteerd in de kwaliteit van onze producten en productieprocessen en samen met klanten nieuwe toepassingen van onze kunststoffen ontwikkeld. Voor al onze producten is 2017 een recordjaar geweest, waarin we betrouwbaar en veilig hebben geproduceerd. Daarbij blijven we voor de locatie in Dordrecht streven naar steeds betere prestaties op het gebied van veiligheid, gezondheid en milieu.

Met vriendelijke groet,
Govert Griffioen
Plant Manager DuPont Dordrecht

Heeft u naar aanleiding van deze uitgave vragen, opmerkingen of ideeën? Dan horen wij die graag van u. U kunt hiervoor het contactformulier op www.dupontdordrecht.info gebruiken.

VOOR EEN BETER, VEILIGER EN GEZONDER LEVEN

Zonder het te weten heeft zo goed als iedereen dagelijks producten van DuPont in handen. De kunststoffen die we in Dordrecht produceren, kennen een breed scala aan toepassingen en maken zo onderdeel uit van het leven van alledag.

DuPont Dordrecht

DuPont begon in Dordrecht in 1962. In 2015 werd het bedrijf opgesplitst in DuPont en Chemours. Sindsdien heeft de Dordtse vestiging - een van de grotere productielocaties van het concern in de regio Europa, het Midden-Oosten en Afrika - ongeveer 300 medewerkers in dienst. De kunststoffen die zij maken zijn Delrin®, Surlyn®, Bynel® en Fusabond®. Namen die consumenten niet veel zeggen, maar de producten waarin deze materialen zitten, zijn onmisbaar in hun dagelijkse leven. Tevens zijn in Dordrecht medewerkers gevestigd van de businesses Crop Protection (gewasbescherming), Nutrition & Health (ingrediënten voor voedingsmiddelen) en Sustainable Solutions (advies op het gebied van bedrijfsvoering) van DuPont.

Producten

DuPont™ Delrin® is zo sterk als metaal, maar weegt veel minder. Bovendien is het materiaal bijzonder slijtvast. Delrin® wordt bijvoorbeeld gebruikt voor onderdelen in elektrische tandenborstels, staafmixers, tuingereedschap,

skibindingen en boormachines. De keukenkastjes van een groot internationaal woonwarenhuis lopen licht en de dempers van de kastdeurtjes doen hun werk gedurende vele jaren omdat ze gemaakt zijn van Delrin®. In de gezondheidszorg is het product ook niet meer weg te denken. Een vrij nieuwe toepassing is de FreeStyle Libre, een scanapparaat voor diabetici waarmee zij hun glucose kunnen controleren. De behuizing ervan is van Delrin® gemaakt, net als veel doseerunits van inhalators. Een andere bedrijfstak die veel Delrin® afneemt, is de auto-industrie. De kunststof wordt onder andere verwerkt in hoofdsteunen, ruitenwissers,

elektrische ramen, achteruitkijkspiegels en de rode knoppen waarmee de autogordel wordt vastgeklemd. Sinds 2017 is Delrin® te vinden in het 'kniegewricht' voor het stuurmechanisme van elektrische auto's dat in Japan is ontwikkeld. Bovendien wordt Delrin® steeds vaker toegepast in voorwerpen en systemen in de voedingsmiddelenindustrie. Daarom voldoet de productie van Delrin® aan de hoogste standaarden op het gebied van voedselveiligheid (HACCP).

Naast Delrin® produceren we in Dordrecht Bynel®, Fusabond® en Surlyn®. Surlyn® wordt in uiteenlopende producten verwerkt, zoals zolen van sportschoenen om slijtage tegen te gaan, de toplaag van laminaat en de binnenkant van kokers met chips. Bynel® wordt gebruikt om yoghurtdekseltjes dicht te plakken en tegelijkertijd het openen van de verpakking makkelijk te maken. Het materiaal is ook uitermate geschikt om diverse lagen plasticfolie aan elkaar te plakken, zoals de vacuümverpakking van kaas of vleeswaren. De folie lijkt maar één laag, maar bestaat uit soms meer dan tien dunne laagjes met elk hun eigen functie om voedsel vers te houden. Met Fusabond® kunnen gebruikte kunststoffen worden gerecycled om er nieuwe hoogwaardige kunststoffen van te maken, bijvoorbeeld voor jerrycans.

DuPont Nederland

DuPont heeft in Nederland naast Dordrecht vestigingen in Landgraaf, Leiden, Ouderkerk aan den IJssel en Zaandam. Vanuit Nederland levert DuPont aan een grote variatie van industrieën en sectoren, van gezondheidszorg, landbouw en voedingsmiddelenindustrie tot fabrikanten van auto's en vliegtuigen, bouw en constructie en van

huishoudelijke en persoonlijke verzorging tot voedselverpakking. De producten van DuPont spelen een belangrijke rol in het verbeteren van de kwaliteit van producten zoals smartphones, tablets, auto's, medische apparaten, brood, yoghurt, kaas, groente en fruit. Ook helpen ze wereldwijd het leven van mensen beter, veiliger en gezonder te maken.

Wereldwijd

Het moederbedrijf van DuPont is in 1802 opgericht in de Verenigde Staten. Wetenschap en innovatie zijn sindsdien de rode draad in de ontwikkeling van het bedrijf. Eind 2015 kondigden DuPont en The Dow Chemical Company hun voorgenomen fusie van gelijken aan. Deze was per 1 september 2017 een feit. Het fusiebedrijf heeft een beurswaarde van ongeveer 120 miljard euro. DuPont heeft wereldwijd zo'n 52.000 werknemers in dienst, Dow bijna 50.000. Het voornemen is het gefuseerde bedrijf op te splitsen in drie aparte beursgenoteerde ondernemingen met elk hun eigen specialisme: Agriculture (onder andere zaden en gewasbescherming), Materials Science (productie van uiteenlopende kunststoffen) en Specialty Products (hoogwaardige, sterk innovatieve materialen). Deze voorgenomen afsplitsingen moeten medio 2019 zijn gerealiseerd.

Kijk voor meer informatie op:
www.dupontdordrecht.info
www.dupontnederland.nl
www.dow-dupont.com

EDGARD KOOPMAN EN PATRICK TAMERUS 'VEILIGHEID IS EN BLIJFT TOPPRIORITEIT'

*Edgard Koopman (links) en Patrick Tamerus:
"Het is hier veilig, daarom blijven mensen ook lang bij DuPont werken."*

Jong en ouder, ervaren en minder ervaren. Hoe kijken DuPont-medewerkers naar de veiligheid en zorg voor het milieu van het bedrijf? Voelen zij zich veilig? Is er voldoende aandacht voor het milieu en daarmee voor hun toekomst? Een gesprek met Edgard Koopman, procesoperator Delrin®, die al meer dan 25 jaar bij DuPont in dienst is en met Patrick Tamerus, procesengineer Delrin®, die onlangs is afgestudeerd en sinds eind vorig jaar bij DuPont werkt.

"Ik voel me hier veiliger dan in een auto," geeft Tamerus als antwoord op de vraag hoe veilig hij zich voelt als werknemer van DuPont. "Als je in de chemie aan de slag gaat, weet je dat je niet bij een koekjesfabriek gaat werken, maar ik ben onder de indruk van hoe alles hier is geregeld." Hij kwam via, via bij DuPont terecht. "Wat me meteen opviel, was hoe netjes het hier allemaal

is en hoe strak het is geregeld. Het werk gebeurt veilig of we doen het niet. Als student hoor en en lees je dat over chemische bedrijven, maar ik zie nu in de praktijk bij DuPont dat dit echt zo is." Als procesengineer draagt Tamerus ook bij aan de veiligheid van het bedrijf. "Ik ben onder andere verantwoordelijk voor het nog veiliger maken en het optimaliseren van de processen. Doel daarvan

is de productie verder te verbeteren en daarbij te zorgen voor 100% veiligheid."

Stoom

Zijn collega Koopman houdt als procesoperator alle processen via beeldschermen in de gaten. "We monitoren 24 uur per dag en zien het meteen als er ergens iets niet conform de voorschriften gaat. Zo kunnen we meteen ingrijpen." Volgens hem zit het veilig werken in de werknemers van DuPont ingebakken. "Dat het hier veilig is, blijkt wel uit het feit dat zoveel mensen al jarenlang bij DuPont werken. Onveilig werken staan we gewoon niet toe, niet voor onszelf, en niet voor onze gezinnen en de omwonenden." Tamerus voegt toe: "Ja, er komen rookwolken uit onze schoorstenen, maar in veel gevallen is het gewoon stoom." Beide collega's worden weleens aangesproken over hun bedrijf. "We leggen dan uit hoe we hier werken en dat we aan tal van regels moeten voldoen. Dan kijken mensen toch genuanceerder naar ons bedrijf."

Monitoren

Op de vraag wat er is veranderd de afgelopen jaren zegt Koopman: "We kunnen tegenwoordig alles veel nauwkeuriger monitoren en signaleren dan vroeger en dat is goed. De milieueisen zijn ook zwaarder geworden, maar wij hebben niets te verbergen en werken zoals de vergunning dat voorschrijft en volgens onze kernwaarden van veiligheid en gezondheid, zorg voor het milieu, respect voor mensen en hoogste ethische gedrag." Waar de heren het over eens zijn, is dat de wereld veel minder comfortabel zou zijn zonder chemie. "Kijk om je heen en onze producten zijn ergens in verwerkt. Mensen gebruiken ze vaak zonder het te weten," aldus Koopman. "Bovendien dragen wij ook op een andere manier bij aan veiligheid en gezondheid," voegt Tamerus daaraan toe. "Denk maar eens aan de autogordelsystemen waar Delrin® in verwerkt is en de insulinepennen en inhalators voor de farmaceutische industrie. Met veiligheid, gezondheid en milieu ben je nooit

'Wij dragen ook op een andere manier bij aan veiligheid en gezondheid'

klaar", aldus de collega's. "Onze fabrieken kunnen alleen draaien als we dat goed op orde hebben en houden. Dat is en blijft topprioriteit in ons werk."

VEILIGHEID, GEZONDHEID EN MILIEU

Veiligheid & Gezondheid, Zorg voor het Milieu, Respect voor Mensen en Hoogste Ethische Gedrag. Deze kernwaarden van DuPont vormen de leidraad voor onze medewerkers en verplichten hen, maar ook onze aannemers, om veilig te werken aan de hand van zeer strenge eisen om mens en natuur te beschermen. Hun inspanningen hebben in 2017 tot goede resultaten geleid.

Veilig werken

DuPont is zich ten volle bewust van zijn verantwoordelijkheid voor een meer duurzame wereld en doet er alles aan om de gezondheid van omwonenden en medewerkers te beschermen, de bescherming van het milieu te waarborgen en incidenten te voorkomen. Preventie is het sleutelwoord in ons beleid. Iedere DuPont'er is en blijft ervan doordrongen dat veiligheid topprioriteit heeft, is voortdurend bezig met inschatting en beheersing van risico's en werkt 100% veilig of niet. In 2017 is op dit gebied beter gepresteerd dan het jaar ervoor. Geen enkele medewerker van DuPont heeft letsel opgelopen. Een medewerker van een aannemer had wel een medische behandeling nodig, gelukkig zonder blijvend letsel. Ieder letsel is er echter een teveel. Na onderzoek heeft het bedrijf maatregelen genomen om een soortgelijke situatie in de toekomst te voorkomen. Onze inzet is en blijft nul incidenten op het werk.

Letsel	2017		2016	
	DuPont Dordrecht	Aannemers	DuPont Dordrecht	Aannemers
MTC (letsel met medische behandeling)	0	1	1	1
RWC (letsel met aangepast werk)	0	0	0	0
LWC (letsel met verzuim)	0	0	0	1

De bedrijfsbrandweer - van DuPont en Chemours - heeft ook in 2017 meerdere keren met de regionale brandweer geoefend. De brandweerorganisatie op de Baanhoekweg bestaat uit acht fulltime brandweercommandanten en ruim 90 medewerkers van beide bedrijven die bij een melding als EHBO'er of brandweerman in actie kunnen komen. Zij krijgen dezelfde training als de brandweelieden van de regionale brandweer, maar zijn nog meer gespecialiseerd in de bestrijding van incidenten met chemische stoffen. Er waren in 2017 twee kleine branden: een op de begane grond en een in de motor van een takel in de ECP-fabriek. Deze waren snel geblust en hadden geen gevolgen voor de medewerkers en de omgeving. De oorzaken zijn onderzocht en verholpen.

Milieu

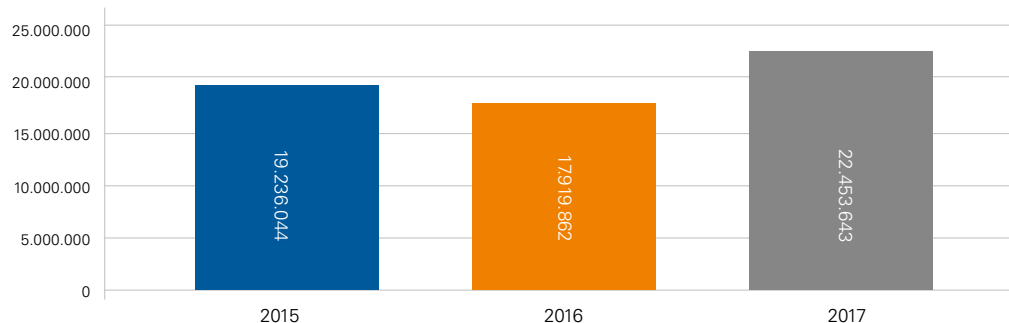
Sinds de opsplitsing van het bedrijf in 2015 werkt DuPont onder dezelfde milieuvergunning als Chemours, de eigenaar van het terrein waarop beide bedrijven staan. Eind 2016 is DuPont gestart met de voorbereidingen voor de aanvraag van een eigen vergunning en hieraan is ook in 2017 veel tijd en energie besteed. Onze insteek is dat DuPont blijft werken aan de vermindering van zijn voetafdruk op het milieu. Onafhankelijk geverifieerde modellen, de nieuwste regelgeving en de best beschikbare technieken vormen hiervoor de basis. Tevens hebben we veel onderzoek verricht naar mogelijke verbeteringen. Resultaat hiervan is dat DuPont op 1 april 2018 de aanvraag voor de nieuwe vergunning heeft ingediend bij de provincie Zuid-Holland.

Voor de registratie van milieufwijkingen en om de milieuprestaties beter te kunnen vergelijken met die van andere bedrijven in de industrie past DuPont sinds 2015 de internationale richtlijnen van de American Chemistry Council toe. Deze strenge emissieregels onderscheiden verschillende soorten milieu-incidenten. In 2017 heeft DuPont Dordrecht geen enkel milieu-incident gehad. Wel is eind september de vergunning overschreden. Door een

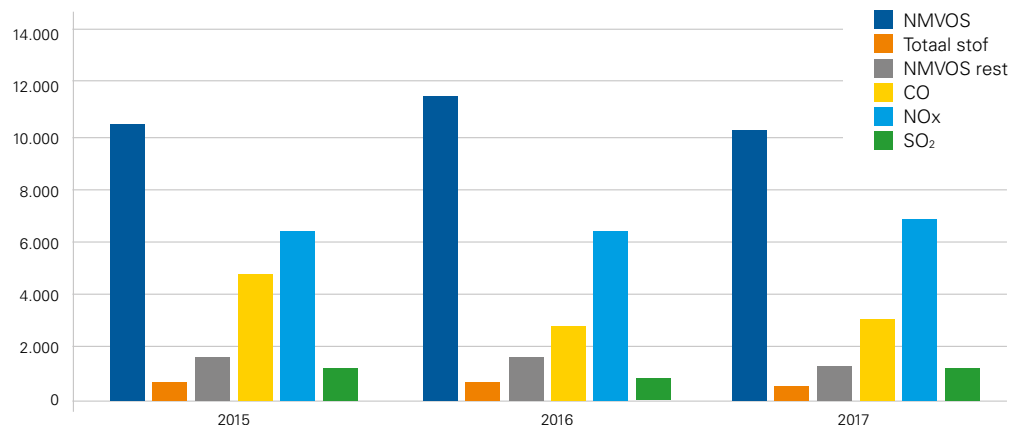
tijdelijk geringere toevoer van afvalwater kwam de concentratie per liter net boven de vergunningslimiet uit. Er zijn maatregelen getroffen zodat dit niet meer kan gebeuren. Omdat het afvalwater wordt nabehandeld door de afvalwaterzuivering van Waterschap Hollandse Delta heeft deze overschrijding geen invloed gehad op het milieu.

Wat betreft de uitstoot naar lucht en water: 2017 was een jaar met een productierecord en dat wordt weerspiegeld in de emissiecijfers. De uitstoot is weliswaar in totaliteit gestegen, maar per kiloton product gedaald. Door de maatregelen die we hebben genomen om de uitstoot van formaldehyde te verlagen, is de emissie naar de lucht van NMVOS (niet-methaan vluchtige organische stoffen) ondanks de hogere productie gedaald ten opzichte van 2016.

Emissie kooldioxide naar de lucht in 2015, 2016 en 2017 in kg/jaar

Overige emissie naar de lucht in 2015, 2016 en 2017 in kg/jaar

DuPont heeft vanwege de milieuvergunning de verplichting regelmatig onderzoek te doen om de uitstoot van stoffen verder te beperken. Daarnaast houdt het bedrijf ook zelf vast aan de ambitie om te blijven zoeken naar verdere mogelijkheden tot verbetering. Sinds 2012 heeft DuPont de uitstoot van formaldehyde al omlaag weten te brengen met 10% tot 40 kilo per kiloton product en onze inzet is om dit rond 2020 te hebben teruggebracht naar 35 kilo. Daarom zijn ook in 2017 studies uitgevoerd of het met de nu beschikbare technologie mogelijk is om de uitstoot van formaldehyde nog verder te verminderen. Verder hebben we nog meer en

geavanceerdere detectieapparatuur ('snuffelaars') geplaatst en pompen met standaardafdichtingen vervangen door pompen met lekvrije verbindingen. Hoewel de richtlijn van de overheid voorschrijft dat in drie jaar tijd de hele fabriek moet worden gecontroleerd, dus een derde deel per jaar, hebben we besloten ieder jaar de hele fabriek door te lichten. Door diffuse emissies te meten kunnen we snel actie ondernemen. Met alle in 2017 getroffen maatregelen was een investering van ruim 1 miljoen euro gemoeid die geheel ten goede komt aan het milieu.

Geluid en afval

In 2017 is wederom geïnvesteerd in geluidsreducerende maatregelen. Zo is een blower vervangen door een stiller exemplaar. Dit heeft direct geleid tot een verdere verlaging van het geluidsniveau van de fabrieken. Net als in het jaar ervoor hebben we ook in 2017 geen klachten uit de omgeving ontvangen over geluid.

Op het gebied van afval heeft DuPont een strikt beleid. De Ladder van Lansink, de standaard op het gebied van afvalbeheer, is hierbij leidend. We streven ernaar zoveel mogelijk afval te voorkomen en geven prioriteit aan de meest milieuvriendelijke manier om afval te verwerken. Hierbij zoeken we voortdurend naar nieuwe mogelijkheden. Een voorbeeld is het hergebruik van slib dat ontstaat bij de eigen afvalwaterzuivering. Dit slib - geproduceerd door de bacteriën die het

afvalwater zuiveren - werd vroeger verbrand, maar wordt tegenwoordig hergebruikt in een andere waterzuiveringsinstallatie. Wat eerst een afval was, is zo een nuttig bijproduct geworden.

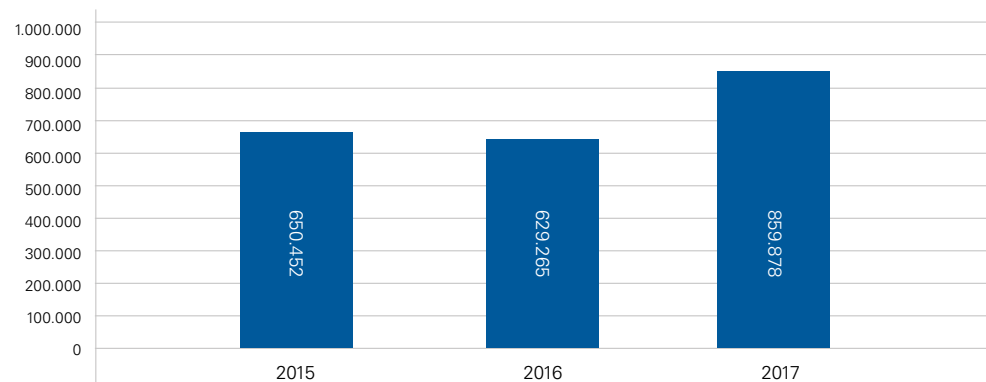
LADDER VAN LANSINK - DE AFVALHIËRARCHIE

Waterverbruik

Een van de pijlers van het milieuprogramma van DuPont is het verminderen van het waterverbruik. Door verbeteringen in het productieproces en investeringen in nieuwe technologieën is het waterverbruik per kiloton product in de afgelopen jaren fors gedaald. De stijging in het totale waterverbruik in 2017 wordt veroorzaakt door de hogere productie in dat jaar.

Waterverbruik in 2015, 2016 en 2017 in m³/jaar

Energie

Als onderdeel van de Meerjarenaafspraken Energie-Efficiency van de Nederlandse overheid heeft DuPont een eigen Energie-Efficiencyplan 2017-2020 opgesteld. Dit plan is op 4 mei 2017 goedgekeurd door het bevoegd gezag. Doel is ons energieverbruik - elektriciteit, stoom, aardgas en biogas - te verlagen en zo de uitstoot van kooldioxide (CO₂) terug te dringen. Qua energiereductie per kiloton product behoort DuPont tot de top van de chemische industrie.

Zo vangt DuPont de stoom die niet in de productieprocessen wordt gebruikt op. Deze wordt niet meer afgevoerd naar de buitenlucht, maar gerecycled voor hergebruik in de fabrieken. Daarnaast hebben we een samenwerkingsverband met het buurbedrijf HVC. HVC verwerkt afval en de warmte die bij de verbranding daarvan vrijkomt, gebruiken we om stoom te maken voor de productie. Door deze samenwerking heeft de locatie Dordrecht de

CO₂-uitstoot sinds 2014 met 110.000 ton per jaar kunnen verminderen, vergelijkbaar met de uitstoot van 38.000 personenauto's. Een groot deel van deze stoom is duurzame energie, omdat hiervoor organisch afval wordt verbrand. Dat geldt ook voor het biogas dat bij de waterzuivering van DuPont vrijkomt en waarmee stoom wordt gemaakt voor de Delrin® fabriek. Bovendien ondersteunen HVC, DuPont en Chemours de gemeente Dordrecht bij de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn. Het warmtenet dat HVC aanlegt, verwarmt nu 10.000 woningen in Dordrecht met de warmte die vrijkomt bij de verbranding van afval door HVC. Ligt HVC onverwachts of vanwege onderhoud stil, dan leveren DuPont en Chemours de benodigde warmte door middel van twee boilers die begin 2018 op het terrein zijn geïnstalleerd. Inwoners van Dordrecht kunnen zo altijd rekenen op verwarming en warm water.

Controlerende overheden

Ook in 2017 hebben meerdere onaangekondigde en aangekondigde controles en inspecties door diverse overheden plaatsgevonden. Van alle inspecterende instanties voerde de DCMR Milieudienst Rijnmond namens de provincie Zuid-Holland de zwaarste controles uit - in het kader van het Besluit risico's zware ongevallen en de voorschriften uit de vergunning. De DCMR kwam in 2017 minstens een keer per maand controleren bij DuPont op het gebied van milieu en externe veiligheid. Gedurende het hele jaar werden slechts twee kleine overtredingen vastgesteld in de categorie 3, dat wil zeggen dat er sprake is van een zeer geringe dreiging van een ongeval. De ene overtreding betrof een stoffenlijst voor de hulpdiensten die niet helemaal compleet was; die is onmiddellijk aangepast. De andere had betrekking op de voorgenomen plaatsing van nog meer detectoren in de formaplant. Conform plan zal DuPont die uiterlijk juli 2019 plaatsen.

DuPont is in 2017 gecontroleerd door:

- Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- Inspectie Leefomgeving en Transport
- Douane
- Rijkswaterstaat
- Provincie Zuid-Holland
- DCMR Milieudienst Rijnmond
- Waterschap Hollandse Delta
- Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
- Nederlandse Emissieautoriteit
- Ministerie van Economische Zaken

LOEWIE STEENS 'VEILIG WERKEN ZIT IN DE CULTUUR VAN DUPONT INGEBAKKEN'

Loewie Steens: "Het nog verder terugdringen van de emissies is technologisch een uitdaging, maar die gaat DuPont graag aan."

"Onderzoek alles wat je wil en schrijf op wat je vindt. Wees kritisch en open en voel je vrij om alles en iedereen te bevragen. Met die instructies van het Dordtse en Amerikaanse management zijn we in 2016 aan de slag gegaan voor DuPont in Dordrecht," vertelt Loewie Steens van ingenieurs- en adviesbureau Witteveen+Bos.

DuPont had zelf de productie stilgelegd vanwege een ongeplande formaldehyde-emissie. "Wij hebben toen als onafhankelijke partij een aantal door ons geselecteerde veiligheidsstudies opnieuw beoordeeld en na uitgebreid onderzoek geconcludeerd dat deze goed waren uitgevoerd. Deze uitkomsten hebben we besproken met DuPont en het bevoegd gezag. Omdat er bij DuPont altijd veel projecten lopen om het effect op het milieu nog verder te verminderen en er ook een aanvraag voor een nieuwe vergunning

in voorbereiding was, zijn we in 2017 gevraagd om hierbij met onze kennis en ervaring te ondersteunen."

Beste technologieën

Een van de projecten betrof het verder terugbrengen van de uitstoot van formaldehyde. "DuPont heeft de minimalisatieverplichting niet alleen vanuit de vergunning, maar ook vanuit het eigen milieubeleid. Het bedrijf analyseert hiervoor continu allerlei mogelijkheden. We hebben een

studie gedaan en beschreven waar en waarvoor de stof wordt gebruikt, welke maatregelen er al zijn genomen met welk resultaat en wat er wanneer nog aan verder onderzoek en aan uitvoering zal worden gedaan in de komende jaren. Het bevoegd gezag heeft dit rapport goedgekeurd. De afgelopen jaren zijn in de fabriek de beste technologieën geïnstalleerd die beschikbaar zijn om de uitstoot naar de lucht aanzienlijk te verlagen. Voorbeeld hiervan is een detectiesysteem om ook kleine emissies in de fabriek nauwlettend te monitoren en te kunnen verhelpen. In 2017 is hiervoor nog meer geavanceerde apparatuur geplaatst. Ook zijn pompen vervangen. Het nog verder terugdringen van de emissies is technologisch een uitdaging, maar we hebben gezien dat DuPont die graag aangaat. Overigens zit het bedrijf qua uitstoot van formaldehyde al jaren ver onder de vergunningsnorm."

Tweede natuur

Over formaldehyde zegt Steens: "Het is volgens de Europese Unie een Zeer Zorgwekkende Stof, met name gevaarlijk bij inademing. Maar de stof is ook biologisch makkelijk afbreekbaar en komt van nature voor in mensen, dieren, planten, bomen, fruit en groenten. DuPont gebruikt formaldehyde vooral opgelost in water en maar voor een klein deel in gasvorm om Delrin® te kunnen maken. Het bedrijf heeft al veel emissieverlagende maatregelen getroffen en er staan er nog meer op de planning. Daarbij is DuPont vaak ambitieuzer dan de richtlijnen voorschrijven. Wat ik hier steeds weer ervaar, is dat veiligheid boven alles gaat. Dat zit echt in de cultuur ingebakken en zie je ook in het gedrag van de medewerkers terug. Ze nemen geen enkel risico, dat is hun tweede natuur geworden. Als het om veilig werken gaat, telt de mening van iedere medewerker, ongeacht rang of stand. Dat is de kracht van DuPont."

'Vaak ambitieuzer dan de richtlijnen'

STIJN STAFFHORST 'GOEDE SAMENWERKING OM VAN ELKAAR TE LEREN'

"Iedere award is een feestelijke mijlpaal, maar schept ook verplichtingen", vindt Manager Operations Stijn Staffhorst (15^e van links) van Bilfinger Industrial Services.

"Een verrassing? Nee, dat was het niet. Maar dat maakt ons niet minder trots op deze unieke prestatie." Dat zegt Manager Operations Stijn Staffhorst van Bilfinger Industrial Services over de safety award die DuPont Dordrecht op 28 november 2017 heeft uitgereikt aan het team van Bilfinger. Aanleiding hiervoor is dat het bedrijf 20 jaar ongevalsvrij aan het werk is op de site van DuPont aan de Baanhoekweg.

"We hebben ook een award gekregen toen we 5, 10 en 15 jaar zonder incidenten hadden gewerkt. We houden uiteraard onze veiligheidsstatistieken bij, dus we wisten dat we opnieuw vijf jaar 100% ongevalsvrij hadden gepresteerd. Toch is iedere erkenning een feestelijke mijlpaal. Het is het resultaat van de inspanningen van onze medewerkers en de goede samenwerking en open communicatie met DuPont. Daarnaast schept het ook een verplichting naar de toekomst. Ons doel is

op 28 november 2022 de vijfde award met DuPont te vieren."

Geen automatische piloot

Bilfinger is de aannemer voor steigerbouw en asbestsanering bij DuPont Dordrecht. "We maken alle plekken in de fabrieken en op het terrein bereikbaar. Er zijn veel bordessen en vloeren, maar er zijn installaties die niet via deze normale weg toegankelijk zijn. Dan bouwen wij met

steigers een veilige werkplek voor iedereen die er aan de slag moet. Door onze decennialange aanwezigheid kennen onze mensen de fabrieken van DuPont als hun broekzak en weten ze precies wat de regels zijn. Dat is onze kracht, maar daarin schuilt ook een risico. Om bedrijfsblindheid en werken op de automatische piloot te voorkomen, houden we met onze veiligheidsprogramma's iedereen scherp."

'We leren van elkaar en daar worden we allemaal beter van'

Gezamenlijke inspanning

In de afgelopen 20 jaar is er volgens Staffhorst op veiligheidsgebied veel veranderd. "Waar we vroeger vooral aandacht hadden voor technische hulpmiddelen en procedures om zo veilig mogelijk te werken, staan de laatste jaren cultuur, gedrag en bewustzijn van risico's centraal. Verder was het vroeger zo dat de opdrachtgever meestal leidend was en ons instructies gaf, terwijl veilig werken tegenwoordig echt een gezamenlijke inspanning is. Als toonaangevende organisatie op het gebied van veiligheid is DuPont al langer benieuwd naar de ervaringen van de aannemers bij andere opdrachtgevers om die, waar die zinvol zijn in hun eigen bedrijfsvoering, toe te passen. Dat vind ik een goede ontwikkeling. Zo leren we van elkaar en daar worden we allemaal beter van. Wat wij bijvoorbeeld van DuPont hebben overgenomen zijn de veiligheidskernteams die bij ons regionaal zijn georganiseerd. Hierin wisselen

collega's uit alle lagen van Bilfinger hun veiligheids- en kwaliteitservaringen op de verschillende bouwplaatsen uit. Alle regioteams komen een keer per twee jaar bijeen en dan nodigen we ook opdrachtgevers uit om te praten over actuele veiligheids- en kwaliteitszaken. Wat gaat goed, wat kan er beter? Daar plukt iedereen de vruchten van."

MIDDEN IN DE MAATSCHAPPIJ

De verantwoordelijkheid van DuPont houdt niet op bij de poort. We maken deel uit van de samenleving in Zuid-Holland Zuid en voelen ons nauw betrokken bij alle mensen die in de directe omgeving van ons bedrijf wonen en werken. Vanuit onze kernwaarde Respect voor Mensen luisteren we naar hen, houden we zoveel mogelijk rekening met hen en doen we er alles aan om een goede buur te zijn.

Burenraad van start

Om onze communicatie met de belangrijkste belanghebbenden in de omgeving te versterken, is in 2017 gewerkt aan de vorming van een Burenraad van DuPont en Chemours. De rol en opzet zijn vastgelegd en er zijn leden geworven. Met resultaat: eind september 2017 is de Burenraad van DuPont en Chemours officieel aan de slag gegaan onder leiding van voorzitter Bert Kandel. De leden zijn betrokken omwonenden uit Sliedrecht, Papendrecht en Dordrecht. Het uitgangspunt is dat iedereen een gezonde en veilige leefomgeving wil waar het prettig leven, wonen en werken is. Om dat te bereiken is het belangrijk om open met elkaar contact te hebben en daar kan de Burenraad bij helpen. De raad heeft regelmatig overleg met de directies van beide bedrijven en geeft hen gevraagd en ongevraagd advies. De vergaderingen zijn openbaar. Daarnaast organiseert de Burenraad inloopbijeenkomsten om de mening en aandachtspunten van de wijkbewoners te horen en zo bij te dragen aan de verbondenheid tussen de bedrijven en hun burens.

In dialoog met de omgeving

DuPont zoekt actief de dialoog met de omgeving. We hebben veel contacten met gemeentelijke, provinciale en landelijke bestuurders en politici en vertegenwoordigers van overheden en instanties. Regelmatig ontvangen we hen, maar ook medewerkers van bedrijven en andere organisaties en leerlingen en studenten voor een rondleiding.

We communiceren proactief met omwonenden en andere betrokkenen, onder andere via de website www.dupontdordrecht.info en de halfjaarlijkse nieuwsbrief DuPont Inzicht. Deze wordt huis-aan-huis verspreid in Sliedrecht en grote delen van Dordrecht en Papendrecht.

Nieuw in 2017 zijn de zomermiddagwandelingen die we in de maanden juli, augustus en september hebben georganiseerd voor geïnteresseerden. DuPont'ers hebben hen rondgeleid over ons terrein in Dordrecht. Ook zijn we in 2017 samen met Chemours gestart met de voorbereidingen voor de Open Poortdagen op 20, 21 en 22 april 2018 om het publiek (opnieuw) kennis te laten maken met beide bedrijven en te laten zien hoe wij werken, welke producten we met zorg voor de omwonenden en het milieu maken en waarvoor ze die in het dagelijkse leven allemaal gebruiken.

Ondersteuning van maatschappelijke initiatieven

Verder zijn we actief in de wijken rondom ons terrein en zetten we ons in voor kleine en grotere initiatieven die de samenleving ten goede komen. Diverse organisaties kunnen al langer rekenen op financiële ondersteuning van DuPont, zoals het bezoekerscentrum De Biesbosch in Dordrecht, Wantijpop en het tweejaarlijkse Dordt in Stoom dat weer in 2018 plaatsvindt. Bovendien steken we ieder jaar onze handen uit de mouwen voor NLdoet en hebben we actief deelgenomen aan de eerste Beursvloer die de Stichting Maatschappelijk Ondernemen in Dordrecht in november 2017 organiseerde. Hier kwamen bedrijven en maatschappelijke organisaties zoals muziek- en sportverenigingen, culturele en zorginstellingen bijeen met als doel elkaar met gesloten portemonnee te helpen. Daaruit zijn verschillende maatschappelijke projecten voortgekomen.

Lidmaatschap van organisaties

DuPont Dordrecht participeert in diverse nationale, regionale en lokale organisaties.

De belangrijkste lidmaatschappen zijn:

- Algemene Werkgeversvereniging Nederland
- American Chamber of Commerce
- Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie
- Werkgevers Drechtsteden

JANS SIEBEN 'DE STAART IS HET WAARD'

Jans Sieben: "Zowel de tuin als de Burenraad staat voor verbondenheid."

"Ik ben een Staartenaar in hart en nieren. Ik ben hier opgegroeid, tussen het water en de bedrijven. Met elkaar moeten we ervoor zorgen dat we het op De Staart goed hebben en houden. Daar hoort DuPont bij."

Aan het woord is Jans Sieben, initiatiefnemer en voorzitter van moestuin de Terp en lid van de Burenraad van Chemours en DuPont. "Ik ben dol op tuinieren. Toen in de krant stond dat de gemeente Dordrecht aan de Reggestraat grond weggaf, heb ik een plan voor een volkstuin gemaakt en medestanders gevonden. Inmiddels draait het en krijgen we veel waardering. Het is hier een paradijs. We zijn met zo'n twintig man die ieder drie kweekbakken hebben om te zaaien. Natuurlijk lopen we tegen dingen

aan, maar we gaan gewoon door. Ik heb veel contacten opgebouwd, van de buurtwerker tot de wijkmanager, van de bewoners tot de postbode, noem maar op. Nu zijn we ook met woon- en zorgcentrum De Merwelanden in gesprek om ervoor te zorgen dat hun bewoners bij ons kunnen tuinieren. Daarvoor is een pad nodig en dat proberen we te realiseren. Zo zetten we met elkaar iedere keer weer een stap. Zowel de tuin als de Burenraad staat voor verbondenheid. Alleen bereik je niks, samen kom je verder."

Evenwicht

De vader van Sieben werkte bij DuPont. "Hij stierf toen hij nog geen 50 was. Mijn moeder bleef achter met zeven kinderen die allemaal nog thuis woonden. DuPont heeft tot haar overlijden altijd aandacht aan mijn moeder geschonken. Dat doet wat met je. Zelf kwam ik bij DuPont toen ik als chauffeur op een tankwagen gevaarlijke stoffen door Europa vervoerde. Ik kende het bedrijf dus. Tijdens een bijeenkomst over PFOA was de nuance zoek en heb ik me aangemeld voor de Burenraad. Als het nodig is, mag je iemand flink de waarheid vertellen en die mag dan wat terugroepen, maar daarna moet je om de tafel. Uiteindelijk hebben we in het leven elkaar allemaal nodig. Ik wil evenwicht tussen DuPont en de bewoners. Daar moeten we aan werken, dat is nooit klaar. Als Burenraad praten we minstens vier keer per jaar met de directies van DuPont en Chemours. Daaraan voorafgaand hebben we onze eigen vergadering, maar de meeste tijd zit in het werk daarvoor. Ik verdiep me in de materie, kijk wat deskundigen zeggen en ga daarmee aan de slag. We komen steeds beter in onze rol. Onze inzet is de relatie tussen de bedrijven en de omgeving weer in balans brengen."

oplossing is. Je mag boos en moet kritisch zijn, maar het gaat er uiteindelijk om dat je gezamenlijk een uitweg zoekt. Niet zeuren, maar aanpakken. En ook belangrijk: plannen maken voor de toekomst. Zo komen er op de Terp een kloostertuin, een natuurspeeltuin voor kinderen en een blauwe tuin voor mensen die rust zoeken. Die tuinen zijn er niet van de ene op de andere dag. Om vooruit te komen, is samenwerken vereist. Mopperen mag, maar blijf naar elkaar luisteren, zonder arrogantie, met een open geest, om samen de wereld wat beter te maken. De Staart is het waard."

'Er is altijd voor alles een oplossing'

Toekomstplannen

Sieben ziet nog een overeenkomst tussen de Terp en de Burenraad. "De grond van de tuin bleek vervuild, nu kweken we in bakken. Daarmee wil ik zeggen dat er altijd voor alles een

MEDEWERKERS MAKEN HET VERSCHIL

Respect voor Mensen. Vanuit die kernwaarde doet DuPont er alles aan om een goede werkgever te zijn. Onze medewerkers zijn met hun enthousiasme en vakmanschap bepalend voor het succes van onze organisatie. Iedere dag opnieuw zetten zij zich in om veilig te werken met zorg en aandacht voor het milieu en de gezondheid van omwonenden en collega's.

Eind 2017 had DuPont op de Dordrecht site 257 mensen in dienst: 18 vrouwen en 239 mannen. De gemiddelde leeftijd was 49,7 jaar, waar deze in 2016 nog op 49 jaar uitkwam. Volgens het CBS lag het gemiddelde ziekteverzuim in 2017 voor alle bedrijfstakken landelijk op 4,0% en in de categorie raffinaderijen en chemie op 4,9%. Bij DuPont in Dordrecht was dit met 3,11% beduidend lager.

Toekomst

Om als organisatie toonaangevend te blijven, maar ook met het oog op de duurzame inzetbaarheid van de medewerkers blijft DuPont investeren in hun ontwikkeling. Verder vinden we het belangrijk om jongeren te motiveren voor een toekomst in de chemie. Om het onderwijs aan jongeren die voor de techniek kiezen zo realistisch mogelijk te laten zijn, ondersteunen we het Da Vinci College met apparatuur uit de praktijk en ontwikkelen we hiervoor samen met de docenten opleidingstrajecten. Ook dragen DuPont'ers met al hun kennis en ervaring bij aan de lesstof voor de studenten. Daarnaast geven we gastlessen en voorlichting op hogescholen en universiteiten en ontvangen we regelmatig leerlingen en studenten op onze site voor rondleidingen. Bovendien biedt DuPont stageplaatsen aan studenten van verschillende opleidingen. Een belangrijk onderdeel van ons personeelsbeleid blijven de leerwerktrajecten voor operator, elektricien of onderhoudsmonteur. In 2017 volgden drie

jongeren de opleiding tot monteur, ronden vier leerwerkers hun interne opleiding af, begonnen vier leerwerkers aan hun tweede jaar en nam DuPont zeven nieuwe leerwerkers aan.

Gezond en vitaal

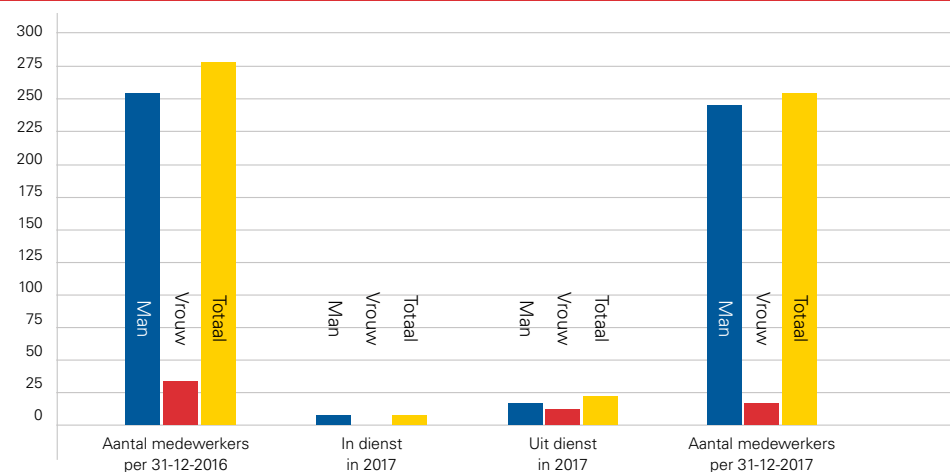
Een gezonde geest in een gezond lichaam: DuPont stimuleert een gezonde leefstijl. Zo kunnen medewerkers gratis aan hun conditie en kracht werken in de fitnessfaciliteiten binnen het bedrijf en staat een fysiotherapeut ter beschikking voor begeleiding. Medewerkers van de bedrijfsbrandweer ondergaan regelmatig een fitheidstest om te evalueren of ze voldoende fit zijn voor de zware taak die ze als hulpverlener moeten kunnen vervullen. Verder is er aandacht voor diverse gezondheidsbeïnvloedende aspecten zoals stress, werken met beeldschermen, slapen en werken in ploegendienst en ergonomie. In toenemende mate maken medewerkers gebruik van zit-sta-bureau's.

Een mijlpaal op gezondheidsgebied was 1 april 2017. Op die datum werd DuPont wereldwijd een 100% rookvrij bedrijf. Op geen enkele site van DuPont wordt er sindsdien onder werktijd binnen de poorten gerookt. Wie wil roken, doet dat in de lunchpauze of na werktijd buiten de poort. Om rokers bij het stoppen te ondersteunen, heeft DuPont Dordrecht stopprogramma's aangeboden en middelen verstrekt die het stoppen

vergemakkelijken. Ook in 2018 gaan we daarmee door. Steeds meer rokers komen de rookvrije tijd makkelijker door en het lukt ook steeds meer rokers om te stoppen.

Aantal medewerkers in 2016 en 2017

Ziekteverzuim in 2016 en 2017

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec	totaal
2016	2,99	4,18	3,17	3,11	2,50	2,87	3,27	1,80	2,45	3,28	3,38	3,36	2,90
2017	4,65	5,85	3,84	4,01	3,64	3,52	3,23	3,86	4,44	3,51	3,15	3,11	3,11

JAN WILLEM OLIEMAN 'BEWEGEN IS GOED VOOR EEN MENS'

"Dat bewegen goed is voor een mens, staat vast, maar een zit-sta-bureau is een individuele keuze", aldus Jan Willem Olieman.

"De beste houding is de volgende houding. Dat is mijn motto. Ik ben in dienst van Team Belife/Fysergo en werk al ruim 13 jaar als fysiotherapeut bij DuPont, sinds kort samen met mijn collega Johan Jonker. Ons specialisme richt zich op arbeidsgerelateerde en arbeidsrelevante klachten en we werken zowel curatief als preventief. Als het nodig is, gaan we concreet met medewerkers aan de slag op het gebied van hun fysieke en mentale gezondheid en vitaliteit", steekt bedrijfs- en arbeidsfysiotherapeut Jan Willem Olieman van wal.

"Net als bij andere organisaties waar ik actief ben, wordt ook bij DuPont de productie door steeds minder mensen gedaan. Bovendien zijn de DuPont'ers lang in dienst bij het bedrijf. Dat vraagt om extra aandacht voor de juiste balans

tussen belasting en belastbaarheid. Wat krijgt een medewerker fysiek, mentaal, op het werk en privé voor de kiezen en welke kracht heeft hij om daarmee om te gaan? Bij ieder individu is die balans anders. Is het evenwicht zoek, dan ontstaan

er klachten. Daarmee kunnen medewerkers bij me op het spreekuur komen, op eigen initiatief of op advies van hun leidinggevende of de bedrijfsarts, met wie we goed samenwerken. Onze kracht als bedrijfs- en arbeidsfysiotherapeuten is dat we het werk en de werkplek van de betrokkene kennen. In een intake van 1,5 uur analyseer ik de mogelijke bronnen van de klachten. Ik kijk naar de persoon, zijn werk, de manier waarop hij het werk doet en wat de werkomstandigheden zijn. Als het nodig is, ga ik langs op zijn werkplek. Vervolgens geef ik advies, inzicht en indien gewenst behandelingen. Daarnaast kunnen Johan en ik DuPont'ers training aanbieden in het MFB om de fysieke vermogens te versterken. We begeleiden de eerste oefensessie en daarna kunnen ze zelf aan de slag. Dat kan bij DuPont 24 uur per dag, 7 dagen in de week."

Gezondheidswinst

Olieman is vaak op de werkvloer te vinden.

"Ik ken veel mensen en kan overal binnenlopen. Ik kijk hoe DuPont'ers hun werk doen en geef gericht ergonomisch advies. Wat ik ervan vind dat er steeds meer zit-sta-bureaus al dan niet met zadelkruk of bureaufiets in de kantoren komen? Prima, maar het is een individuele keuze. Het idee achter een zit-sta-bureau is dat lang zitten slecht voor je is en je zo achter je bureau in beweging bent, maar de wetenschappelijke onderbouwing daarvan ontbreekt tot nu toe. Je kunt ook op andere manieren zorgen dat je ieder half uur een paar minuten beweegt. Want dat bewegen goed is voor een mens, staat vast. Je voelt je energieke, bent minder snel vermoeid en hebt een betere belastbaarheid. Belangrijk is wel dat je daarvoor een manier kiest die bij je past en bijdraagt aan je vitaliteit. Je wordt vitaler als alles wat je doet, je meer energie oplevert dan dat het je gezondheidsschade kost. Essentieel is dat je goed

luistert naar je lichaam en waar nodig deskundigen raadpleegt. Die zijn voor medewerkers van DuPont altijd beschikbaar."

'We kennen het werk en de werkplek'

